

2016-04-11

Växt- och miljöavdelningen

Växtskyddsrådets möte den 4 mars 2016 – minnesanteckningar

Plats: Svenskt Växtskydd, Stockholm

Närvarande: Håkan Henrikson ordförande, Olof Johansson vice ordförande, Anders Emmerman sekreterare samt följande ledamöter

Cecilia Lerenius, Jordbruksverket (SJV)

Johnny Risberg, Kemikalieinspektionen (KemI)

Maggie Javelius, Naturvårdsverket (NV)

Ann Lundström, Havs- och Vattenmyndigheten (HaV)

Marcus Söderlind, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)

Per Sandberg, Föreningen Sveriges Spannmålsodlare (SpmO)

Hans Hagenvall, Svenskt Växtskydd

Nils Yngveson, Hushållningssällskapen (HS)

Gun Rudquist, Naturskyddsföreningen

Agneta Sundgren (LRF) hade förhinder. Dessutom närvarade Åsa Bringmyr, (KemI) och Anders Normann (Svenskt Växtskydd) som är suppleanter i växtskyddsrådet. Som gäster deltog även Tobias Olsson, Näringsdepartementet, Jerker Forssell, Miljödepartementet, Susanna Hogdin (HaV). Eskil Nilsson VISAVI som skulle deltagit som föredragshållare fick beklagligtvis lämna återbud. Lars Andersson (SLU) meddelade förhinder.

Sammanfattning

Välkomnande m.m.

Ordf hälsade varmt välkommen till växtskyddsrådets möte nummer 22. Det riktades särskilt till Johnny Risberg och Åsa Bringmyr som är ny ledamot respektive suppleant för KemI i växtskyddsrådet samt Susanna Hogdin föredragshållare från HaV. Han inledde mötet med att sammanfatta vad som är aktuellt på SJV.

Från **ORDF** och **SEKR** framfördes ett önskemål om att växtskyddsrådet även i år samlas till ett fältnöte. Nästa möte är fastlagt till den 17 maj 2016. Utifrån detta önskemål inbjöd **SpmO** växtskyddsrådet att komma till Örebro län. Inbjudan togs mycket väl emot och datum och plats slogs fast. För kommande möten lyftes fram

önskemål om programpunkter med kopplingar till Danmark t.ex. systemet med differentierade skatter och den genomlysning som gjorts av det danska systemet för godkännande av växtskyddsmedel men även om livsmedelsstrategin, dricksvattenutredningen, FORMAS utredning om forskning m.m. inom växtskyddsområdet. Det underströks också möjligheten att åter bjuda in Eskil Nilsson som inte hade möjlighet att delta vid detta möte.

Aktuella frågor och uppföljning

Till denna programpunkt hänvisas vissa delar till bilagt dokument ”Aktuella punkter inför växtskyddsrådets möte den 4 mars 2016.

KemI sammanfattade läget med att minska handläggningstiderna där utvecklingen bedöms vara betydligt bättre än på länge. Ambitionen för 2016 är att beta av den totala högen med ansökningar med 25 procent. Utmaningen under 2016 men även 2017 och 2018 är att ta hand om prövningen av förnyade godkännanden. Det har tillkommit resurser till fler medarbetare och man har förhoppningar om ytterligare tillskott. Prioriteringarna ska ytterligare tydliggöras tillsammans med en fortsatt ambition till förenklingar. Tidigare mål att vara ikapp med ärenden 2019 har ändrats till 2018. Pågående regeringsuppdrag om handläggningstider ska redovisas i slutet av mars 2016. Intressant är att i uppdraget ingår att göra jämförelser med andra länder inom EU.

I diskussionen om förbudet att använda vissa neonicotinoider nämndes att KemI avslagit en dispensansökan om användning av neonicotinoider i våroljeväxter. Samtidigt pekades på att det är olyckligt att andra länder beviljat dispens. Det blev en diskussion kring möjligheten till dispens med hänvisning till nödläge/att det föreligger fara. KemIs uppfattning är att förbudet mot neonicotinoider inte medger användning av sådana produkter inklusive att medge dispens. ORDF noterade att de länder som beviljat dispens kan göra det utan konsekvenser och kan få konkurrensfördelar. Frågan ställdes om det är möjligt för växtskyddsrådet att gå fram med en skrivelse till regeringskansliet i denna fråga vilket fick stöd av flertalet deltagare. Det uttrycktes dock en del tveksamheter och frågan behöver diskuteras ytterligare.

SpmO tog upp en diskussion kring olika skyddszoner med utgångspunkt från odlaren och praktiken. Problemet är att det kommer krav från flera olika myndigheter där det enligt SpmO brister i samordningen mellan myndigheterna. Det händer att kraven inte är anpassade till den praktiska driften och verkliga problem. Diskussionen handlade till stor del om varför KemI använder sig av just 10 meters zon i sina användningsvillkor.

KemI skulle till dagens möte ta upp frågan om låggiftiga ämnen och allmänkemikalier utifrån att ytterligare se på tolkningen av lagstiftningen och försöka hitta en ”kreativ” och pragmatisk lösning. Slutsatsen är att nuvarande lagstiftning innebär begränsningar i möjligheter till godkännande framförallt av låggiftiga medel såsom såpor. Detta särskilt om dessa redan nu är godkända i något land och marknadsförs som växtskyddsmedel. Framkomliga vägar för en

långsiktig lösning är att få förändringar i förordningen om växtskyddsmedel. Här hänvisades också till den temporära expertgrupp för växtskyddsmedel med låg risk inom EU som KemI deltar i. Kemi pekade också på att möjligheten till få tillstånd ömsesidiga erkännanden hade varit en framkomlig väg. För 2016 avser LRF komma in dels med en ansökan om ömsesidigt erkännande för en såpa samt ansökningar om dispenser för några andra medel. Även frågan om dispenser och de begränsningar i dessa att gälla enbart för ekologisk produktion och inte för användning inom IPM togs upp. ORDF sammanfattade diskussion att hantering av frågan för 2016 i huvudsak får hanteras främst genom dispenser och om möjligt genom ömsesidigt erkännande. Samtidigt ska vi fortsatt verka för förändringar i lagstiftningen och tillämpningen för att få långsiktiga förändringar. ORDF förväntar sig med detta att denna fråga kan läggas till handlingarna och inte behöva lyftas till växtskyddsrådet igen.

KemI avsåg 2015 en ansökan om förnyat produktgodkännande mitt under odlingssäsongen (Butisan Top och Nimbus CS - ogräsbekämpning i oljeväxter och kålväxter). Beslutet överklagades. I överklagan hänvisades till förordningens syften samt att KemIs beslut strider mot proportionalitetsprincipen. Domstolen prövade frågan om tolkningen av artikel 46 i förordning 1107/2009 och utrymmet för att neka anståndsperioder. KemI fick rätt i domstolen. I diskussionen framfördes att det trots domen ändå finns stor frihet att ange anståndsperioder. Andra länder gör andra tolkningar. Här fördes också en diskussion kring dispenser där KemI framförde att det i sådana prövningar inte behöver göras några riskbedömningar.

Svenskt Växtskydd presenterade kampanjen *Blågult Växtskydd*. Syftet är att trycka på betydelsen av korrekt användning av växtskyddsmedel, förklara varför produkterna får de godkännande de får och varför det är viktigt att följa etiketter och spridningsföreskrifter. Genom en illustrativ film visades att det tar max 2,5 minuter att ta på sig rätt skyddsutrustning.

Diskussion med regeringskansliet

Från regeringskansliet deltog Tobias Olsson från Näringsdepartementet och Jerker Forssell från Miljödepartementet. I diskussionen togs frågor om växtskyddsrådets funktion, mandat och sammansättning (inklusive om regeringskansliet ska delat i ordinarie möten), hantering av dispenser inklusive frågan om neonikotinoider, skrivelser med stöd av ett enigt växtskyddsråd och transparens i olika frågor. Regeringskansliet tyckte att växtskyddsrådet är ett bra forum för dialog i aktuella och viktiga växtskyddsfrågor. Det framfördes att det är bra att funktionen finns och att den är viktig och meningsfull.

Minnesanteckningarna och årsrapporten lyftes fram som underlag av vad som är på gång. För närvarande fanns inga planer på att ändra mandatet för växtskyddsrådet. Från Regeringskansliet uttrycktes också betydelsen av att deltagande myndigheter och organisationer fortsatt finner att växtskyddsrådets verksamhet är meningsfull.

Vägledning för prövning av tillstånd till användning av växtskyddsmedel inom vattenskyddsområden

HaV har i väsentliga delar omarbetat vägledningen efter en tidigare remiss. Betydelsen av förenklingar samt behovet av en mer enhetlig och förutsägbar vägledning underströks. I förslaget till vägledning lyftes särskilt användningen av beslutsstödet Macro-DB fram. I diskussionen lyftes bl.a. fram behovet av att ha en nationell blankett för att hålla nere behovet av uppgifter till ett minimum. Även betydelsen av att hålla ner och samordna modellberäkningarna med Macro-DB togs upp, med hänsyn till att de tar lång tid och är förenade med stora kostnader. Det blev också en diskussion kring begreppet ”kemikalieintensiv odling” där HaV menade att begreppet bör nyanseras något. Det är dock förmodligen rent praktiskt svårt att få tillstånd till att använda alla ämnen som behövs i verksamheten i de doser och frekvenser som önskas inom ett vattenskyddsområde.

HaV presenterade ett projekt för att kunna bedöma risken för påverkan inom ett vattenskyddsområde på en mer aggregerad nivå och hitta rätt restriktionsnivå i vattenskyddsföreskrifterna. En fråga som ställdes är om det är möjligt att utifrån andelen jordbruksmark i tillrinningsområdet bedöma risken för påverkan på råvattnet av växtskyddsmedel. Kompetenscentrum för kemiska bekämpningsmedel (CKB) har tittat på detta och deras slutsats är att om andelen jordbruksmark i tillrinningsområde understiger 15 % så kan man med 99 % säkerhetsmarginal utgå ifrån att påverkan på råvattnet aldrig kommer att överstiga gränsvärdet för dricksvatten på 0,1 µg/l.

Analys av statistiken om försäljning av växtskyddsmedel

SJV presenterade en mer fördjupad analys av försäljningen av växtskyddsmedel 2014. Denna ska ses i synnerhet mot ökningen av antalet hektardoser och miljöriskindexet under 2014 relativt föregående år.

Kommande möten 2016

30 september

14 december

Avslutning

Ordf sammanfattade dagen, tackade för bra diskussioner och avslutade mötet.

Välkommande m.m.

Ordf hälsade varmt välkommen till växtskyddsrådets möte nummer 22. Det riktades särskilt till Johnny Risberg och Åsa Bringmyr som är ny ledamot respektive suppleant för KemI i växtskyddsrådet samt Susanna Hogdin föredragshållare från HaV.

Han inledde mötet med att sammanfatta vad som är aktuellt på SJV. Det är bekymmer med utbetalningar, fast att mer än 7,5 miljarder har betalats ut och att vi ändå tillhör de bästa i Europa. Odlare har ändå drabbats och vi har full sympati för dessa. Det finns flera orsaker där bl.a. komplexiteten i datasystemen lyftes fram. Utvecklingen av dessa

ska avslutas under 2016. Kostnaderna för datautvecklingen har finansierats av lånade pengar vilket innebär att ekonomin är relativt tajt. Förenklingar lyftes fram samtidigt som det inträffat händelser såsom köttfusket på Gotland, kött som felaktigt såldes som ekologiskt kött, med krav på ytterligare kontroll. Balansgången mellan förenklingar och kontroll kan vara besvärlig. Arbetet med nya CAP har påbörjats, (den gemensamma jordbrukspolitiken efter nuvarande period), med en rad rapporter. Förenklingar, stabilitet och hållbarhetsfrågor lyfts fram i arbetet. Avseende utvecklingen av svenskt lantbruk ser det bättre ut avseende köttproduktionen. För griskött har förbättringar skett i hela kedjan samtidigt som importen minskat. Avseende mjölkproduktionen ser det svårare ut bl.a. utifrån att det är ett globalt problem. SJV är miljömålsansvarig för miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap och arbetar även med sitt sektorsansvar med andra miljömål. Slutligen lyftes ambitionen med en attraktiv myndighet fram och den pilotstudie med aktivitetsbaserat arbetssätt som nu ska dras igång. En pilotstudie där ledningen ska vara med. Det innebär bl.a. en papperslös tillvaro och inga fasta arbetsplatser. Som bakgrund till pilotstudien pekades på det arbete som hittills gjorts med bl.a. studiebesök hos Myndigheten för samhällsskydd och Beredskap (MSB) men även på den stora andel utnyttjade lokaler i huset.

Växtskyddsrådets planering m.m.

Från **ORDF** och **SEKR** framfördes ett önskemål om att växtskyddsrådet även i år samlas till ett fältnöte. Nästa möte är fastlagt till den 17 maj 2016.

Utifrån detta önskemål inbjöd **SpmO** växtskyddsrådet att komma till Örebro län och att stå för det praktiska inklusive förtäring under dagen. Här nämndes bl.a. besök hos Håkan Wahlstedt Hidinge gård, och Mikael Franzen, Nibble gård. Håkan Wahlstedt är ordförande i Odling i balans och där finns bl.a. möjligheter att diskutera vattenskyddsområden. Möjligheter kan även finnas att se på släpvagnsspridning av stallgödsel. Hos Mikael Franzen finns en omfattande försöksverksamhet och möjligheter att diskutera skyddszonsproblematiken.

Inbjudan togs mycket väl emot och datum och plats slogs fast.

SEKR pekade på några önskemål som framförts avseende innehållet i kommande möten bl.a. med kopplingar till Danmark. **Naturskyddsföreningen** lyfte fram att det skulle vara intressant att diskutera frågan om skatter utifrån den rapport som gjorts om möjliga differentierade skatter i Sverige. **HS** lyfte dels fram den internationella utvärderingen (Jenny Kreuger från CKB deltog från Sverige) av det danska systemet för godkännande av växtskyddsmedel och såg även möjligheten att bjuda in Miljøstyrelsen från Danmark.

För kommande möten lyftes även fram livsmedelsstrategin, dricksvattenutredningen, FORMAS utredning om forskning m.m. inom växtskyddsområdet. Det underströks också möjligheten att åter bjuda in Eskil Nilsson som fick förhinder till detta möte.

För planeringen beslutades om höstens möten till den 30 september och den 14 december. SpmO återkommer med information om fältmötet den 17 maj. SEKR bollar programmen under hösten och främst mötet den 30 september med gruppen.

Aktuella frågor och uppföljning

Till denna programpunkt hänvisas vissa delar till bilagt dokument ”Aktuella punkter inför växtskyddsrådets möte den 4 mars 2016.

KemIs handläggningstider

Enligt **KemI** sätts ramen för kostnaden för handläggningen av avgifterna vid ansökan. Enligt den sista årsredovisningen ser det avseende handläggningen betydligt bättre ut än på länge. Det har blivit fler beslut och tiden från ansökan till beslut har kortats. KemI jobbar mycket med ärenden som rör ömsesidigt erkännande. Ambitionen för 2016 är att beta av den totala högen med ansökningar med 25 procent. Detta mål är tajt och även om bara uppnår hälften av målet så skulle det enligt **KemI** vara bra. Fortfarande är det 12 ärenden som är äldre än fem år, vilket är otillfredsställande och som måste hanteras. Utmaningen under 2016 men även 2017 och 2018 är att ta hand om prövningen av förnyade godkännanden. Prövningen ska ske inom nio månader efter ansökan. Problemet är den förväntade ojämna belastningen där inkomna ansökningar kan bli koncentrerade till mars respektive slutet av året. Hur ska bemanningen beräknas?

Det har enligt KemI tillkommit resurser till fler medarbetare och man har förhoppningar om ytterligare tillskott. Prioriteringarna ska ytterligare tydliggöras tillsammans med fortsatt ambition till förenklingar. Förändringar har skett i organisationen av arbetet med inrättande av ”fasta team”. Dessa hanterar flera ärenden och det ger en bättre koll på resurserna och bevakningen av arbetet beroende på ärendetyp. **KemI** ser med förhoppning på möjligheten att vända trenden. Tidigare mål att vara ikapp med ärenden 2019 har ändrats till 2018.

HS underströk betydelsen att finna och utveckla förtroendet mellan länderna i den norra zonen. **KemI** menade att en viktig del i detta är att man kommer i kapp med ärendehandläggningen. **LRF** lyfte fram betydelsen att ansökningar om utvidgat godkännande, UPMA, hanteras rationellt och snabbt. Kan inte KemI hantera dessa i tid blir det nödvändigt att ansöka om dispenser, vilket innebär dubbelarbete hos både sökande som hos KemI. **LRF** ser dispenserna framförallt som akutlösning och vill helst undvika dessa. **KemI** noterade att det finns flera sådana ansökningar som blivit liggande och man försöker arbeta av dessa ärenden, där ett viktigt skäl är att undvika det dubbelarbetet som LRF tog upp. **HS** frågade om KemI i nuvarande situation kan fråga ett företag om vilka ärenden de vill prioritera. **KemI** menade att detta inte är möjligt med nuvarande ordning.

KemI avslutade med att kort nämna nuvarande regeringsuppdrag om handläggningstider. Uppdraget ska redovisas i slutet av mars 2016. Intressant är att i uppdraget ingår att göra jämförelser med andra länder inom EU.

Neonikotinoider

KemI nämnde att en dispensansökan om användning i våroljeväxter avslagits. Samtidigt pekade man på att det är olyckligt att andra länder beviljat dispens. **KemI** framförde att frågan lyfts utan att det har hänt något. Det verkar inte vara några diskussioner inom EU-KOM och det är osagt om man inte vill och låter frågan vara. **LRF** menade att denna fråga måste drivas stenhårt relativt EU-KOM så att reglerna tillämpas på samma sätt inom EU. **Naturskyddsföreningen** menade att i denna fråga borde det vara möjligt att formulera en skrivelse till regeringskansliet.

HS tog upp att Finland åter kan odla vårrybs och att Danmark förra året följt efter där man hävdade ”nödläge” som gjorde det möjligt till att få dispens. **HS** frågade vad ett nödläge innebär. Är det inte ett nödläge att hela odlingen av våroljeväxter försvinner? Bör det inte enligt **HS** vara samma utgångspunkt som för att bevilja dispenser? **SpmO** lyfte fram situationen i Finland där man menade att det fanns en helhetssyn för att lösa frågan, där såväl växtodlarna som biodlarna deltar och som saknas i Sverige. Här pekades också på konsekvenserna av ett förbud med ökad användning av pyretroider med risker för pollinerande insekter. **Naturskyddsföreningen** manade till försiktighet med att använda ordet nödläge rörande odling av våroljeväxter; det är pollinerarna som befinner sig i nödläge.

KemI noterade att i andra länder görs andra bedömningar, möjligen agerar man politiskt. Dispens för en produkt kan enligt **KemI** beviljas om det föreligger fara. En förutsättning för beviljandet är att dispensen kan avvärja denna fara. **KemIs** uppfattning är att förbudet mot neonikotinoider inte medger användning av sådana produkter. Då produkten inte får användas av brukarna kan inte heller faran avvärjas och dispens kan följaktligen inte medges.

Svenskt Växtskydd frågade vad fara innebär? En väsentlig del i detta bör vara att det i dessa sammanhang görs konsekvensbeskrivningar och lyfte fram möjligheten med en ”konsekvensgrupp” med representanter utanför KemI.

ORDF noterade att de länder som beviljat dispens kan göra det utan konsekvenser och kan få konkurrensfördelar. **LRF** frågade hur man ska driva på för att få ordning på detta. **ORDF** menade här att vi tar upp frågan med regeringskansliet och bl.a. hör om en skrivelse med stöd från växtskyddsrådet skulle kunna vara till nytta. Som framgår av senare avsnitt om diskussionen med regeringskansliet uttrycktes en viss tveksamhet med ha synpunkter på hur andra länder implementerar reglerna. **ORDF** ställde vid slutet av mötet om växtskyddsrådet ändå skulle gå vidare med en skrivelse till vilket fanns ett stöd av flertalet deltagare. **Svenskt Växtskydd** uttryckte vid mötet tveksamhet och ville återkomma i frågan. **KemIs** budskap efter mötet är att man inte tänker ställa sig bakom en gemensam skrivelse. **KemI** anser att växtskyddsrådet då går

förbi myndigheternas ansvar att föra dialog med sina uppdragsgivare. Däremot kan berörda myndigheter tillsammans diskutera vidare ett gemensamt agerande.

Frågan behöver diskuteras ytterligare.

Skyddszoner

SpmO önskade ta upp en diskussion kring olika skyddszoner med utgångspunkt från odlaren och praktiken, se även bifogad pp. Här lyftes bonden fram i centrum som vill ha frihet och vara företagare på marknadens villkor. Samtidigt värnar man om miljön. Problemet är att det kommer krav från flera olika myndigheter där det enligt **SpmO** brister i samordningen mellan myndigheterna och där det händer att kraven inte är anpassade till den praktiska driften och verkliga problem. Frågor ställdes bl.a. om KemIs krav i användningsvillkoren för vissa preparat om minst 10 meters skyddszoner. Dessa är praktiskt svåra att anlägga eftersom avståndet inte stämmer med några existerande moduler och även gör det svårt för odlaren att söka stödet för skyddszoner.

LRF lyfte fram att man med att fastställa zoner i KemIs användningsvillkor direkt hamnar i problematiken med tvärvillkor. Vidare pekade man på att odlare t.ex. inom trädgårdsodlingen byter mark med varandra för att få en bättre växtföljd där regleringarna kan ställa till det. **LRF** underströk att myndigheterna måste prata mer med varandra. **HS** följde upp detta med att med tre myndigheter inblandade kan det bli extremt förvillande. Här ställdes frågan varför KemI använder sig av just 10 meters zon i sina användningsvillkor. Exemplet med växtskyddsmedel Proline lyftes fram, (det första medel som fick detta villkor), där det anfördes att 10 meters gräsbevuxen zon gäller oavsett hur odlaren brukar marken. Tyskland tycks här enligt **HS** ha en annan syn med olika behov av zoner om det t.ex. var plöjt eller om åkern enbart var stubbearbetad. Vad är den vetenskapliga grunden? Det framfördes av **KemI** att bedömningen bygger på modellberäkningar utifrån EFSA riktlinjer **HS** och **Svenskt Växtskydd** menade på att det är stor skillnad mellan produkterna och att bättre anpassningar skulle kunna göras. EFSA:s riktlinjer är också enligt **Svenskt Växtskydd** rådgivande. **SpmO** menade att det kan vara stor skillnad om skyddszoner använts länge då man byggt upp en viss skyddsvall längs kanterna. Risken för ytavrinning blir i sådana fall minimal vilket inte modellen tar hänsyn till. **KemI** menade att även företagen kommer in med förslag, även ”extrema” förslag och ibland kan alternativet till zoner vara att medlet inte godkänns alls. **HaV** frågade om informationen av de ämnen man ändå hittar i vatten inom miljöövervakningen följs upp och används i registreringsprocessen. Enligt **KemI** läggs sådana data inte in i samband med produktansökningar. Som ett bemötande av ett påstående från **SpmO** om att Naturskyddsföreningen får stora statsbidrag anförde **Naturskyddsföreningen** att man är oberoende och inte får direktmedel från staten. Däremot ansöker föreningen om vissa projektmedel från Naturvårdsverket.

Låggiftiga ämnen och allmätkemikalier samt beslut mitt under säsong

KemI skulle till dagens möte ta upp rubricerad fråga utifrån att ytterligare se på tolkningen av lagstiftningen och försöka hitta en ”kreativ” och pragmatisk lösning. Inledningsvis hänvisade KemI till att deras jurister ytterligare tittat på frågan. Slutsatsen är att nuvarande lagstiftning innebär begränsningar i möjligheter till godkännande framförallt av låggiftiga medel såsom såpor. Detta om dessa redan nu är godkända i något land och marknadsförs som växtskyddsmedel. Här hänvisades också till en dialog med SJVs jurister som delade uppfattningen. Framkomliga vägar för en långsiktig lösning är att få förändringar i förordningen om växtskyddsmedel. Här hänvisades också till den temporära expertgrupp för växtskyddsmedel med låg risk inom EU som KemI deltar i. Bakgrunden är ett initiativ från Nederländerna om att påskynda arbetet med att göra dessa medel tillgängliga snabbare och för att därigenom öka takten i tillämpningen av dem i integrerat växtskydd. Avsikten är att identifiera åtgärder på kort och på lång sikt som stimulerar en sådan utveckling, bl.a. att kunna undanta vissa substanser. **KemI** menade nu att framförallt möjligheten till att få till stånd ömsesidiga erkännanden hade varit en framkomlig väg. Möjligheter till dispenser togs inte upp inledningsvis.

LRF nämnde att man nu avser ansöka om ömsesidigt erkännande för en såpa som är godkänd i Tyskland. Det fanns här frågor där man sökte stöd från KemI om hur vi ska agera och vilken ambitionsnivå vi ska ha. **LRF** kommer också ansöka om dispenser för en del andra produkter där man uttryckte ett starkt önskemål om en smidigare hantering. Återigen lyftes frågan varför dispenser för t.ex. såpor enbart gällde för ekologisk produktion. Det finns enligt **LRF** flera exempel på starka önskemål för användning av dessa medel även för att driva IPM och fokuserade särskilt på de problem som uppkommer av en sådan begränsning i växthusodlingen.

Från **SEKR** lyftes fram det starka tryck som under flera år varit på att få en lösning på problemet. Det finns inom växtskyddsrådet en gemensam syn på att hitta en långsiktig lösning t.ex. genom översynen av förordningen eller inom den expertgrupp som diskuterar frågan inom EU. Detta tar dock tid. Likaså finns stora frågetecken om det är möjligt att få fram ett beslut om ett ömsesidigt erkännande av en såpa till odlingsäsongen. Samtidigt finns det andra produkter, t.ex. paraffinoljor, som behövs till odlingsäsongen 2016. För att hantera detta närmast under 2016 återstår att KemI fortsatt hanterar dispenser inom detta område på ett positivt sätt

ORDF sammanfattade diskussion att hantering av frågan för 2016 i huvudsak får hanteras främst genom dispenser och om möjligt genom ömsesidigt erkännande. Samtidigt ska vi fortsatt verka för förändringar i lagstiftningen och tillämpningen för att få långsiktiga förändringar. **ORDF** förväntar sig med detta att denna fråga kan läggas till handlingarna och inte behöva lyftas till växtskyddsrådet igen.

Bakgrunden till diskussionen om förbud mitt under odlingsäsongen var att KemI i mitten av 2015 avslag en ansökan om förnyat produktgodkännande för växtskyddsmedlen Butisan Top och Nimbus CS (ogräsbekämpning i oljeväxter och kålväxter). Beslutet innebar att användningen var förbjuden efter den 12 juni

2015. Här beviljades senare dispens från kravet på produktgodkännande vilket innebar att produkterna fick användas och överlåtas till den 30 september.

BASF överklagade beslutet och hade i korthet invänt att KemI har gjort en felaktig tolkning av artikel 46 i förordning nr 1107/2009, bl.a. med hänvisning till förordningens syften samt att KemIs beslut strider mot proportionalitetsprincipen. Domstolen prövade frågan om tolkningen av artikel 46 i förordning 1107/2009 och utrymmet för att neka anståndsperioder. KemI fick rätt i domstolen. Enligt **KemI** får ett produktgodkännande beviljas för en period som inte överstiger ett år från och med den dag då godkännandet av de verksamma ämnena som ingår i produkten löper ut. Möjlighet finns att sätta ned tiden men företagen vill oftast ha så lång tid som möjligt. **Svenskt Växtskydd** undrade vad som är normalfallet då det tidigare varit ett mer flexibelt synsätt. **KemI** anförde vidare att just i detta fall var ett problem att man låg sent i själva prövningen av preparaten. **Svenskt Växtskydd** menade att trots domen att det ändå finns stor frihet att ange anståndsperioder. Andra länder gör andra tolkningar. Samtidigt kan man ändå i Sverige ge dispens. Det finns också enligt **Svenskt Växtskydd** en obalans mellan beslut och konsekvenser av besluten och det är anständigt att bedömningar av konsekvenser av ett beslut görs. I detta instämde **LRF**. Enligt **KemI** behövs avseende dispenser inte göras några riskbedömningar.

Kampanjen blågult växtskydd

Svenskt Växtskydd presenterade rubricerad kampanj, se även bilagd pp. Syftet är att trycka på betydelsen av korrekt användning av växtskyddsmedel, förklara varför produkterna får de godkännande de får och varför det är viktigt att följa etiketter och spridningsföreskrifter. Här gavs exempel med koppling till vindavdrift, ytavrinning, grundvatten, bin och andra pollinatörer, rester i livsmedel och foder samt arbetsmiljö. Frågor om sanktioner vid överträdelse togs upp inklusive miljöstraffavgifter, åtalansmälan och återkallande av sprutcertifikat. Slutligen gjordes ett slag för betydelsen av användning av personlig skyddsutrustning genom att bl.a. visa på exponeringsfakta. Av en illustrativ film framgår att det tar max 2,5 minut att ta på sig rätt skyddsutrustning.

Diskussion med regeringskansliet

Från regeringskansliet deltog Tobias Olsson från Näringsdepartementet och Jerker Forssell från Miljödepartementet. Frågan om neonikotinoiderna togs åter upp inklusive om en skrivelse med stöd av ett enigt växtskyddsråd skulle vara till nytta i denna fråga om olika länders tillämpning av reglerna. **Svenskt Växtskydd** påpekade att någon annan än KemI borde avgöra vad som är akut fara och därmed grund för dispens. Från Regeringskansliet var man medveten om utmaningarna i det nuvarande dispenssystemet. Dispenshanteringen i främst ett bredare perspektiv har diskuterats inom EU. Från regeringskansliet lyftes fram att i frågan om nekad dispens i Sverige kan den förfördelade överklaga och få frågan prövad och att det är en väg att gå vidare. Däremot menade man att regeringen inte bör ge sig in i diskussionen genom att ha synpunkter på hur andra

länder implementerar reglerna. Det uttrycktes bl.a. av **LRF** att man ser denna fråga som en nationell fråga och frågade om det ändå inte skulle vara en fråga som tas upp av Sverige i diskussionerna med EU.

Regeringskansliet tycker att växtskyddsrådet är ett bra forum för dialog i aktuella och viktiga växtskyddsfrågor. Det är bra att funktionen finns och man anser att verksamheten är viktig och meningsfull. För närvarande finns inga planer på att ändra mandatet för växtskyddsrådet. Från Regeringskansliet uttrycktes också betydelsen av att deltagande myndigheter och organisationer finner att växtskyddsrådets verksamhet är meningsfull och ställde även frågan till växtskyddsrådets medlemmar om det är något som behöver justeras.

Svenskt växtskyddsråd tycker att verksamheten är bra och att en god bild ges av våra minnesanteckningar och av årsrapporten. **Naturskyddsföreningen** frågade om växtskyddsrådets är rätt sammansatt. Genom att viktiga parter saknas är kanske växtskyddsrådet för statiskt och inte så dynamiskt som det skulle kunna vara. Avseende växtskyddsrådets sammansättning lyfte **HS** att om vi ska ha en större bredd i växtskyddsrådet bör detta ses ur ett näringsperspektiv relativt den stora tyngd myndigheterna för närvarande har i växtskyddsrådet.

Regeringskansliet hade inga principiella invändningar mot skrivelser med stöd av ett enigt växtskyddsråd. Beroende på tidsfasen kan sådana dock ibland vara ett slag i luften. Från regeringskansliet lyftes även särskilt fram minnesanteckningarna och årsrapporterna som gav en god bild av diskussionerna inklusive information om det finns enighet eller inte i synen på olika frågor.

HaV lyfte fram arbetet med Tillsyns- och Föreskriftrådet där regeringskansliet alltid är med och att därigenom en direkt respons kunde erhållas.

Angående transparens och omröstningar menade regeringskansliet bl.a. att det kan vara svårt generellt med öppenheten i beredningen. När det gäller värderingen som görs utifrån förordningen 1107/2009 går det inte att väga in socioekonomiska värderingar. När det gäller översynen av förordningen är det enklare med öppenheten och att följa en sådan process.

Regeringskansliet inbjöds att delta i växtskyddsrådets nästa möte i fält utanför Örebro.

Vägledning för prövning av tillstånd till användning av växtskyddsmedel inom vattenskyddsområden

Susanna Hogdin från HaV presenterade arbetet med rubricerad vägledning, se även bifoga pp, som nu är ute på en ny remiss. Ambitionen är att vara färdiga med vägledningen under vecka 14 i år. Det kom en hel del synpunkter på en tidigare remiss vilka sammanfattades. Vägledningen har därefter omarbetats i väsentliga delar därav den nya remissen. Betydelsen av förenklingar samt behovet av en mer enhetlig och förutsägbar vägledning underströks. HaV diskuterade bl.a. kring frågan om en preparatlista relativt användning av modeller. I förslaget till vägledning lyfts särskilt användningen av beslutsstödet Makro DB fram. Det fördes en diskussion kring skälen till plats specifika undersökningar där det framfördes att alven i de flesta fall liknar matjorden.

Därmed kan behovet av alvundersökningar minska. Vägledningen har fokus på jordbruksmark även om andra ytor är med. Frågor om uppföljning och övervakning togs upp och hur dessa data kan användas i andra sammanhang t.ex. vid prövning av godkännande av växtskyddsmedel.

LRF frågade om vägledningen riktar sig till privatpersoner och menade att alla som använder sig av växtskyddsmedel borde omfattas. Åtminstone borde enligt **LRF** kommunerna ha ett upplysningsansvar för den privata användningen. **LRF** lyfte också fram behovet av att ha en nationell blankett. Detta för att minimera den administrativa bördan och möjligheten att hålla nere behovet av uppgifter till ett minimum.

HS frågade vem som ska köra Macro DB körningarna. **HaV** var tydliga med att det är sökanden som ska stå för dessa utifrån att den som bedriver en verksamhet ska visa vad som är möjligt. **HS** underströk betydelsen av att underlätta för sökanden bl.a. genom att se på möjligheterna att hålla ner modellberäkningarna. De tar lång tid och är förenat med stora kostnader. **SpmO** fyllde på och frågade om möjligheten om det kunde göras samordningskörningar mellan flera sökande inom ett vattenskyddsområde. **LRF** var inne på liknande tankar och framförde önskemålet av ett antal typkörningar inom ett vattenskyddsområde som sedan kan användas inom området istället för att alla sökande inte ska behöva göra egna. **HaV** pekade på att steg 1 i körningen av Macro-DB nu utvecklats och att det kan finnas ytterligare utvecklingsarbete att göra i den delen. Steg 1 är betydligt enklare att genomföra än steg 2.

LRF ställde en fråga om det ändrats något hur myndigheterna idag ser på begreppet kemikalieintensiv odling, ett begrepp som definierades i Naturvårdsverkets allmänna råd 97:3. Kemikalieintensiv odling definierades då som sådan odling som krävde 6 eller fler behandlingar/säsong. Att sådan odlingsinriktning sågs som problematisk hade en stark koppling till att risken för olyckor ökar i förhållande till fler behandlingstillfällen samt att också risken för att behandlingar genomförs vid ogynnsamma väderförhållande ökar om behandling måste genomföras vid många tillfällen på en säsong. Dessa samband är fortfarande problematiska. **HaV** berättade att begreppet diskuteras i den nya vägledningen, men att begreppet bör nyanseras något dels eftersom vissa typer av specialodlingar som tillhör denna kategori bedrivs på små arealer inom tillrinningsområdet dels eftersom antalet behandlingar för en viss typ av odlingsinriktning varierar beroende var i landet den bedrivs, det kan därför vara olyckligt att peka ut en viss odlingsinriktning som olämplig i alla lägen. Det bör dock påpekas att det förmodligen rent praktiskt kan vara svårt att få tillstånd till att använda alla ämnen som behövs i verksamheten i de doser och frekvenser som önskas inom ett vattenskyddsområde och att det därmed även fortsättningsvis kan komma att bli problematiskt att bedriva vissa typer av intensiva odlingsinriktningar inom vattenskyddsområden.

Slutligen pekade **LRF** på betydelsen av att göra skillnad på om det är en yt- eller grundvattentäkt.

HaV presenterade ett mycket intressant projekt för att kunna bedöma risken för påverkan inom ett vattenskyddsområde på en mer aggregerad nivå och hitta rätt restriktionsnivå i vattenskyddsföreskrifterna. En fråga som ställdes är om det är möjligt att utifrån andelen jordbruksmark i tillrinningsområdet bedöma risken för påverkan på råvattnet av växtskyddsmedel. Önskemålet är att dels identifiera en tröskel för där summabelastningen är så liten att särreglering är obehövlig och dels en övre nivå där man trots tillståndsprovningar inte når en acceptabel riskminskning pga. en diffus belastning som man inte kan förklara och därmed reglera – förbudszoner är då en nödvändighet. Kompetenscentrum för kemiska bekämpningsmedel (CKB) har tittat på detta och deras slutsats är att om andelen jordbruksmark i tillrinningsområde understiger 15 % så kan man med 99 % säkerhetsmarginal utgå ifrån att påverkan på råvattnet aldrig kommer att överstiga gränsvärdet för dricksvatten på 0,1 µg/l. Sambandet gäller både grund och ytvatten och gäller under förutsättning att Kemi inte sänker sin ambitionsnivå under godkännandeprocessen så att mer läckagebenägna substanser godkänns för användning. **HaV** nämnde att bl.a. ska metodens gångbarhet och vetenskapliga relevans testas av Lunds universitet och om inte angreppssättet visar sig vara en total återvändsgränd så kommer andra viktiga intressenter att bjudas in till den fortsatta processen. I detta sammanhang lyfte **SpmO** även betydelsen av var vattenverken placeras.

Analys av statistiken om försäljning av växtskyddsmedel

SJV presenterade en mer fördjupad analys av försäljningen av växtskyddsmedel, se även bifogad pp. Denna ska ses i synnerhet mot ökningen av antalet hektardoser och miljöriskindexet under 2014 relativt föregående år. Utveckling av försäljningen av olika verksamma ämnen som påverkar det s.k. miljöriskindexet mest redovisades. Här pekades bl.a. på den försålda mängden MCPA som nästan var dubbelt så stor som medelförsäljningen de senaste 10 åren. Här pekades på tidigarelagt inköp pga. av en förväntad skattechöjning, hamstring, och att användningen av ett blandpreparat ökat som alternativ till lågdosmedel för att minska risken med resistens med dessa medel. Påverkan av ändringar av åkerarealen och vad som odlas redovisades. Det noterades att den totala spannmålsarealen legat relativt still under perioden medan det t.ex. för 2014 var en rejäl ökning av arealen höstvet och en samtidig minskning av arealen vårkorn. Fruktodlingen och den s.k. tunnelodlingen har ökat. Det kan innebära att vi t.ex. för fruktodlingen delvis ”tar hem” miljöproblem från andra länders produktion. Även strukturförändringars och produktprisernas påverkan lyftes fram. Vissa trender till ökad nederbördsmängd och temperatur som i sin tur kan öka problemen med skadegörare och bl.a. problemen med svampsjukdomar i spannmål. Noterbart är att det blivit mer fokus på t.ex. gulrost och fusarium. Vi har även fått ökade problem med vissa gräsogräs. Användningen av tillväxtreglerare har ökat sedan 2011. För såväl ogräs som skadegörare har resistensproblematiken blivit tydligare med ökad användning av blandpreparat för att undvika resistens.

Kommande möten 2016

17 maj, Örebro och fältnöte, inbjudan från SpmO

30 september
14 december

Avslutning

Ordf sammanfattade dagen, tackade Svenskt Växtskydd för värdskapet och för bra diskussioner samt avslutade mötet.